

Pedagógiai Program

Tevékenységek központú óvodai program adaptációja

Tápiószecsői Pöttöm Óvoda
2251 Tápiószecső, Rákóczi út 16.

2018. szeptember 1.

Pedagógiai Program
Tevékenységek központú óvodai program adaptációja

Tápiószecsői Pöttöm Óvoda
 2251 Tápiószecső, Rákóczi út 16.

OM azonosító: 033058	Intézményvezető Kulik Tamásné
Legitimációs eljárás	
Elfogadta: Tápiószecsői Pöttöm Óvoda neve- lőtestülete Nevelőtestület nevében	Alkalmazotti közösség képviselőjének aláírása: Szülői szervezet képviselőjének aláírása:
Jóváhagyta: Kulik Tamásné Intézményvezető Ph	
Egyetértését kinyilvánító: Fenntartó működtető nevében Bata József Polgármester Ph	
Hatályba lépés dátuma: 2018. szeptember 1. Iktatószám:	Dokumentum jelleg: nyilvános Készült 4 eredeti példányban

Tartalom

1. Intézményvezetői gondolatok	5
2. A pedagógiai program jogszabályi háttere	6
3. Helyzetkép, feltételrendszer, óvodakép, gyermekkép	7
3.1. Helyzetkép.....	7
3.2. Az óvoda személyi feltételei	8
3.3. Az óvoda feltételrendszere	8
3.4. Óvodakép	10
3.5. Gyermekkép	11
3.6. Hitvallásunk	12
4. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja és feladatai.....	12
4.1. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja	13
4.2. Az érzelmi nevelés feladatai.....	14
4.2.1. A befogadás, beszoktatás.....	14
4.2.2. Óvodai ünnepek.....	15
4.3. A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok	15
5. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	16
5.1. A nevelő hatás pedagógiai feltételei	16
5.2. Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében	16
5.3. Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében.....	17
5.4. A tudatos fejlesztés feltételei.....	17
5.4.1. Az óvodapedagógus modell szerepe.....	17
5.4.2. Az óvónő és a dajka együttműködése.....	18
6. A tevékenységközpontú nevelés feladatrendszere	18
6.1. Szabadidős és játék tevékenység	19
6.1.1. Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében	19
6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban	20
6.2. Tanulás	21
6.2.1. A tanulás lehetséges formái az óvodában	21
6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai a tanulóval kapcsolatban	22
6.3. Társas, közösségi tevékenység	22
6.3.1. Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban	23
6.4. Munkajellegű tevékenységek	23
6.4.1. Az óvodapedagógus feladatai a munkajellegű tevékenységgel kapcsolatban	24
6.5. Várható fejlettség óvodáskor végére (6-7 éves kor)	25
7. A komplex foglalkozások rendszere	27
7.1. Anyanyelvi nevelés	27
7.1.1. Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében	28
7.2. Külső világ tevékeny megismerése	29
7.2.1. Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében	29
7.2.2. Matematika.....	30
7.2.2.1. Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén	31
7.3. Művészeti tevékenységek.....	32
7.3.1. Verselés, mesélés.....	32
7.3.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	33
7.3.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	34
7.4. Mozgás.....	36
8. Tervezés.....	38
8.1. Hetirend.....	38
8.2. Napirend.....	38
8.3. Nevelés tervezése	39
8.4. Dokumentációnk, tervezőmunkánk	40
8.4.1. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	41
9. Inklúzió, integráció.....	42
9.1. A rehabilitációs, rehabilitációs nevelés feladatai, a pedagógiai feltételek biztosítása	42

9.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének kiemelt feladatai	43
10. Tehetséggondozás	45
11. Differenciálás	46
11.1. Feladataink	46
11.2. A differenciált fejlesztésre irányuló tevékenységeink	46
12. Gyermekvédelmi feladatok az óvodában	47
12.1. Óvodánk gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége magába foglalja.....	48
12.2. A szociális hátrányú gyermekek nevelése, a hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	49
13. Az etnikai rétegből kikerülő gyermekek felzárkóztató és fejlesztő feladatai	50
14. Egészségfejlesztési program	52
14.1. Az egészséges életmód alakítása	52
14.2. Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése	53
14.3. Egészségvédelem, edzettség	53
14.4. Egészséges életmód szokásainak megalapozása	55
14.4.1. Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása	56
15. Kapcsolattartás és együttműködés	58
15.1. Az óvoda belső kapcsolatai	58
15.1.1. Óvodapedagógus – óvodapedagógus	58
15.1.2. Óvodapedagógus – dajka	58
15.1.3. Óvodapedagógus – gyermek	58
15.1.4. Dajka – gyermek	58
15.2. Az óvoda külső kapcsolatai	58
15.2.1. Kapcsolat a családdal	59
15.2.2. Kapcsolat a fenntartóval	61
15.2.3. Óvoda-Iskola kapcsolata	61
15.2.4. Óvoda-Kulturális intézmények kapcsolata	61
15.2.5. Óvoda-Egészségügyi szolgálat kapcsolata	61
15.2.6. Óvoda-Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat kapcsolata	62
15.2.7. Óvoda-Egyházak kapcsolata	62
15.2.8. Óvoda-Szakszolgálatok kapcsolata	62

1. Intézményvezetői gondolatok

*„ ... **a pedagógusi tudás az:** hogy mi fán terem az ember fia,
mi fán terem a gyerek. A gyermek igenis más, mint mi
vagyunk. Sokkal gazdagabb, benne még megvan a
lehetőségek teljessége. Mi már valamilyenné lettünk
és valamivé. De ő még nem...
Ha a gyerekre nézek, akkor ne csak azt lássam,
hogy rendetlen. Ne csak **azt lássam**, hogy milyen
hanem, **hogy mivé lehet...** ”*

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának.

A felgyorsult, folyamatosan változó világban a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk valamint az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meglévő hátrányokat.

Pedagógiai feladatvállalásunk során figyelembe vesszük a gyermekek személyiségfejlődését, viselkedését, érdeklődését, az otthonról hozott ismereteiket, tapasztalataikat, az esélyegyenlőség megteremtése mellett.

Pedagógiai Programunk Fábíán Katalin Tevékenységközpontú Óvodai Program intézményünkre adaptált változata.

Pedagógiai Programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram iránymutatása, szellemisége cél- és feladatrendszere alapján készítettük.

Valamennyi tagintézményben, óvodai csoportban érvényesülnek a különböző innovatív pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülését.

Bízunk abban, hogy az óvodánkba járó gyermekek kellemes, derűs, harmonikus éveket töltenek itt és biztos alapokon nyugvó ismeretekkel, képességekkel kezdik el iskolás éveiket.

Célom, hogy a székhely és tagóvodái meglévő értékeik megőrzése mellett egyformán pozitív szakmai megítélésnek örvendjenek.

Tápiószecső, 2017. Szeptember 1.

Kulik Tamásné

Intézményvezető

2. A pedagógiai program jogszabályi háttere

§

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/2013. (II.26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik.

3. Helyzetkép, feltételrendszer, óvodakép, gyermekkép

3.1. Helyzetkép

<i>Ssz.</i>	<i>Terület</i>	<i>Adat</i>
1.	Az intézmény székhelye, neve, címe	Tápiószecsői Pöttöm Óvoda, 2251, Tápiószecső, Rákóczi út 16. Telefon/fax:06/29/448-108 e-mail: pottomovoda@gmail.com
2.	Az intézmény feladat ellátási helye, neve, címe	Tápiószecsői Pöttöm Óvoda Árpád úti Tagóvoda 2251, Tápiószecső, Árpád út 45. Telefon/fax:06/29/447-156 e-mail: pottomarpad@gmail.com
3.	Az intézmény feladat ellátási helye, neve, címe	Tápiószecsői Pöttöm Óvoda Kátai úti Tagóvoda 2251, Tápiószecső, Kátai út 90. Telefon/fax:06/29/448-212 e-mail: pottomkatali@gmail.com
4.	Óvodavezető neve	Kulik Tamásné e-mail: kulikne.andi@upcmail.hu
5.	Óvodatitkár neve	Rádulyné Papp Erika
6.	Az intézmény napi nyitvatartási ideje a 2016/2017 nevelési évben	6:30 – 18:00 A nyitva tartástól zárásig óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel 6:30-7:30 és 17:00-18:00 a csoportok összevontan működnek
7.	Alapító okirat szerinti ellátandó feladatai	091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

3.2. Az óvoda személyi feltételei

Ssz.	Humán erőforrás	létszám
1.	Óvodapedagógus álláshelyek száma 2017.09.01-től (fenntartói határozat szám)	18+(1 fő gyógypedagógus)
2.	Nevelőmunkát közvetlenül segítő álláshelyek száma összesen 2017.09.01-től (fenntartói határozat szám)	13
3.	Dajkai álláshely száma	9
4.	Pedagógiai asszisztens álláshely száma	3
5.	Óvodatitkár álláshely száma	1
6.	Gyógypedagógus álláshely száma	1
7.	Egyéb technikai munkakört betöltők álláshely száma	3 (konyhás)
8.	Intézményvezető helyettes (fő)	1
9.	Tagintézmény vezető (fő)	2
10.	Tagintézmény vezető –helyettes (fő)	-

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki a nevelés teljes időszakában jelen van. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyikét az óvodapedagógus irányítja. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és a nevelőmunkát segítő, valamint más alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Az alkalmazottak befogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Pedagógusaink, és egyéb alkalmazottaink a jelen programban foglalt értékekkel és célokkal azonosultak, feladatukat elhivatottan végzik. A testületre a szakmai érdeklődés, az innovációk iránti nyitottság, a továbbképzésben való részvétel jellemző.

A pedagógiai munka hatékonyabbá tétele érdekében a nevelőtestület szakmai munkaközösségeket hozott létre. Részletes leírását az SZMSZ és a Munkaterv tartalmazza.

3.3. Az óvoda feltételrendszere

A Tápiószecsői Pöttöm Óvoda székhelye a Rákóczi úti óvoda. A **Rákóczi úti óvoda** 1918-ban épült, 1946 óta működik óvodai intézményként. 1972-ben felújították, egy csoporttal bővítették. Jelenleg három csoporttal működik.

Állagának megőrzését a fenntartó, szülők segítségével folyamatosan végzi, de az óvoda helyiségei mindezek ellenére sem funkcionálnak tökéletesen. Méreteik nem felelnek meg a központi normatíváknak, mert nem biztosítanak elegendő mozgásteret a gyermekek gondozásához és tevékenységükhöz, ezért a játéktér kialakítás, a *tevékenységek* szervezése sok akadályba ütközik.

A csoportszobák több funkciót is ellátnak. Nincs az óvodának tornaszobája, így az ilyen jellegű *tevékenységek* a csoportszobában történnek.

Ennél is bonyolultabb, összetettebb funkciónak kell megfelelniük a szociális helyiségeknek. Az öltözők zsúfoltak, 13 négyzetméteren 25-30 gyermek öltözik naponta több alkalommal.

A 9 négyzetméteres mosdót két csoport közösen használja. Az óvodapedagógusok és dadus néni összehangolt, szervezett munkája elengedhetetlen. A dolgozók részére nem biztosított a személyzeti öltöző, óvónői szoba sem.

A neveléshez szükséges infrastrukturális feltételek megfelelőek, ugyanakkor fokozott forrásigényt követel a Rákóczi úti óvoda állagmegóvása, a modern igényeknek megfelelő nevelési környezet biztosítása. A feltételrendszer bővítése során megoldandó az épület felújítása, tornaszoba, nevelőtestületi szoba, foglalkoztató biztosítása, kialakítása.

Az **Árpád úti tagóvoda** 1976-ban nyílt meg. 2009. szeptember 1-ig három csoporttal működött, 2009. szeptemberétől 2013. augusztus 31-ig két csoporttal történt a feladatellátás. Majd a Deák Ferenc utcai óvoda szüneteltetése végett ismét három csoportban zajlik a gyermekek nevelése. Pályázat útján 2011-ben felújításra került sor. Jelenleg ez az épületünk, amelyik küllemében, belső elrendezésében, esztétikájában megfelel a mai kor követelményeinek és van fejlesztő, illetve logopédiai helysége is. A gyermekmosdó használata itt is gondos szervezést igényel a dolgozóktól.

A **Kátai úti tagóvoda** épülete a Magyar Honvédség tulajdona, az önkormányzat állagmegóvás fejében bérli, üzemelteti 1983 óta. 2015-től az Önkormányzat tulajdonába került adomány formájában. Az óvoda 3 csoportszobával rendelkezik. Aránylag tágas befogadó helyiségekkel büszkélkedhetik.

Az épület teljes tető szigetelése halaszthatatlanná vált, valamint a csoportszobákban a parketta balesetveszélyes lett, cserére szorul.

A fenntartói pályázat benyújtásával a Kátai úti tagóvoda építési felújítása, energetikai javítása a 2017/2018-as nevelési évben megvalósul. A felújítás eredményeként egy esztétikus, gazdaságosabban fenntartható, a mai kor követelményeinek megfelelő óvodai intézmény jön létre.

A beruházás során tervezetten megvalósul az épület energetikai szempontok szerinti felújítása:

- műszakilag nem megfelelő homlokzati nyílászárók cseréje
- tetőszerkezet felújítása, szigetelése
- az épület homlokzatának szigetelése
- a három csoportszoba új PVC padlót kap

A beázás megszüntetésével egészséges környezetet biztosítunk az óvodás gyermekek neveléséhez, oktatásához. A gyermekmosdók felújítása illetve a meleg vízellátás korszerűsítése a jövőben elengedhetetlen.

Az udvaron biztosított mindhárom óvodában a gyermekek játékához a füves, homokos, betonos rész. Különböző fából készült mászóakák, csúszdák, libikókák, hinták, fészekhinták teszik lehetővé a mindennapi szabad mozgást és játékot.

A lombos fák óvják a gyermekeket a napfénytől és kellemes, természetes környezetet biztosítanak. Rendezett előkert található, amelyet a dadus néikkel együtt időnként a gyerekek is szívesen gondoznak, locsolnak.

Az óvodában - a nevelőmunkát segítő eszközök - a központi felszerelési jegyzékhez viszonyítva megfelelőek. Szemléltető eszközök, képességfejlesztő játékok, könyvek, külön-

bőző nagymozgásra ösztönző tornaszerek biztosítják mindhárom óvodában a csoportos és egyéni tevékenykedtetést.

Nagy segítséget nyújt az óvodánkban működő Szülői Szervezet. Támogatásuknak köszönhetően mind a három óvodában kicseréltük a teljes bútorállományt, az összes csoportban. Valamint új gyermekasztalok, székek, fa udvari játékok kerültek évek során beszerzésre.

Az eszközök folyamatos felülvizsgálata, karbantartása, cseréje elengedhetetlen a gyermekek testi épsége, a korszerű pedagógiai nevelés és a minőségfejlesztés érdekében.

A 2016-os elfogadott óvodai költségvetésnek köszönhetően számottevően bővültek a lehetőségeink. A fenntartó és a képviselő testület döntésének értelmében fejlesztési céljaink elérhetővé váltak.

Eddig a fenntartó által biztosított költségvetési kerethez a szülői közösségek elkötelezett szerepet vállaltak az óvodai alapítványok támogatásával – hozzájárultak gyermekeik környezetének fejlesztéséhez, a programok szervezéséhez.

Az óvodánkban működő alapítványok:

- Hipp - Hopp Óvoda alapítványa
- Pöttöm Óvoda alapítványa

Épületeinkben a gyermekek létszáma az engedélyezett maximális létszámot mindig eléri, lehetőséget biztosítunk az állami gondozott, a hátrányos családokból kikerülő gyermekek elhelyezésére.

A feltételrendszer kedvezőtlen mutatóit szervezéssel, illetve differenciáló nevelőmunkával próbálják a dolgozók minden óvodában kompenzálni. A lehetőségeiken belül igyekszünk meghitt, otthonos környezetet biztosítani, ezzel megkönnyíteni a gyermeknek az óvoda megszeretését, a családtól való elszakadást.

Az óvónők kiemelt figyelmet fordítanak a kiegyensúlyozott légkör megteremtésére és a környezet esztétikájának emelésére. Ezáltal váltak az óvodák lakályossá, széppé, a kisgyermek számára is vonzóvá.

3.4. Óvodakép

Óvodáink esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetével, szeretetteljes, mindenkit elfogadó, családi, bizalmat árasztó légkörével, elsősorban a szabad játék és mozgás eszközeivel készítik fel a gyermekeket az életre. A gyermekek és szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve, a gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete, a gyermekek és szülők tisztelete és egymás értékeinek megbecsülése párosul.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvóvédő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben meg teremődnek a következő életszakaszba (a kiskorúság korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésünkben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében hozzájárulunk az önazonosság megőrzéséhez, ápolásához, társadalmi integrálásához.

3.5. Gyermekkép

Minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre, akinek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat társaik és nevelőik körében. Fontosnak tartjuk, hogy sikerorientáltak legyenek, környezetükben jól eligazodjanak, problémájukra saját megoldást találjanak és jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek.

Gyermekeink között egyaránt található ingerszegény, csonka családból származó, nehezen nevelhető, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve kiváló képességű, jó családi háttérrel rendelkező, értelmiségi családból származó gyermek is. Megkülönböztetés nélkül minden gyermeknek (nemtől, fajtól, hovatartozástól, vallástól, szociális körülményektől függetlenül) biztosítjuk az esélyegyenlőséget és az előítélet-mentességet. Minden gyerekből ki kell bontakoztatnunk a testi, szellemi, biológiai és erkölcsi képességeik, tulajdonságaik maximumát. Azt szeretnénk, hogy választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezzék ki, nyílt, barátságos, érdeklődő és érzelm teli iskolásokká váljanak.

Az óvodáskor szenzitív időszak. Amennyiben nem kap elég gyakorlási lehetőséget a képesség, az idegrendszer nem kap kellő megerősítést a gyakorlás által, akkor a képesség elvész vagy hiányosan alakul ki. A helyes képességek kialakulásában a nevelő környezetének lényeges szerepe van. A képességfejlesztésnél azoknak a képességeknek a fejlesztése az elsődleges (értelmi, testi, kommunikációs, szociális), amelyek megalapozzák a kulcskompetenciákat, az óvoda-iskola átmenetet.

Az óvodában komplex nevelés folyik, melynek fontos célja a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság felkeltése, fenntartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és az önbizalom erősítése.

3.6. Hitvallásunk...

... az óvodáskorú gyermek egyéni és életkori sajátosságait a legmesszebbmenőkig figyelembe véve, fejleszteni, személyiségét, kiegészítve és folytatva a családi nevelést, derűs otthonos légkörben, amelynek megvalósulása folytán képessé válik a gyermek egyre tágabb környezetbe való zökkenőmentes beilleszkedésre. Az Alapprogram is kellő szabadságot biztosít az óvónő munkájában, ezzel a szabadsággal élve és a helyi sajátosságokat, lehetőségeket eddig is kihasználva.

Óvodai életünket a megismerések komplexitása, gyakorlatiassága és a többoldalú tapasztalatszerzés jellemzi. Az óvónők által kezdeményezett tevékenységi formák alapjai a tanulásnak, a kompetenciák fejlesztésének. A gyermeki megismerés, a tanulás, szerves része a nevelésnek, melyhez a nap minden pillanata megfelelő lehet, előtérbe helyezve a szabad játékot.

4. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja és feladatai

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának.

Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán "megengedi", hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

- A kooperáció tartalma: az egyéni, társas és közösségi érdekek összehangolása, közmegegyezésre (konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélést és az együttműködést szolgálják.
- A kommunikáció tartalma: a kommunikáció viselkedési helyzeteket takar, melyekben az egyén azzal a céllal nyilvánul meg, hogy befolyásolja mások viselkedését vagy attitűdjét.

Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermekeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell sajátítania a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogy is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét - eltérő kulturális színvonalon - a családok teljesítik.

Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra

emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

4.1. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- a) a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül,**
- b) az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.**

Ez a pedagógiai program az óvodás gyermek szociális életképessége növelése érdekében fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi.

A gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiailag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

A tevékenységközpontú óvodai program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapnormáinak megvalósításához.

Programunk vallja, hogy a gyereket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová. Mi azt állítjuk, hogy az életfeladatokra, *értékekre* orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van (lehet) az elsődleges szocializáció során. Az óvodáskorú gyermek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi légkör határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozhat. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai légkör, amelyek sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

4.2. Az érzelmi nevelés feladatai

- A szeretet és kötődés élményének biztosítása, képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Empátia, különbözőség elfogadás készségének, képességének fejlesztése.
- Az érzelmi kifejező képesség fejlesztése.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi problémák okainak feltárása, megoldás keresés, feloldás.
- Az érzelmi megnyilvánulások irányításának fejlesztése.

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel. Azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása és az óvodai nevelőmunka alapvető feladata: olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése

4.2.1. A befogadás, beszoktatás

A gyermek egész későbbi óvodai életére kihat a beszoktatás minősége, ezért kell külön is foglalkoznunk vele. Nagyon sok türelmet, gyöngédséget és időt igényel a gyermekek beszoktatása. Ezért nem fogadjuk egyszerre új óvodásainkat. Mindenki számára megnyugtató a fokozatos és folyamatos befogadás. Így 2-3 új gyermekre kell fokozott figyelmet fordítani és jut időnk a többi gyermekkel való foglalkozásra is. Ilyenkor a gyermek és a szülő egyéni igényei szerint először 1-2 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el a gyermek az óvodában eleinte anyukájával, később nélküle. Nincs szabály arra vonatkozóan, hogy meddig tartson a beszoktatás, 1-2 hétig vagy tovább. Minden gyermek esetében egyénileg a szülővel közösen kell ebben a kérdésben dönteni.

Természetesen szem előtt tartva a már csoportba járó gyermekek érzésvilágát is. Azokon a napokon, amikor több új gyermeket is fogadunk, mindkét óvodapedagógus lehetőség szerint hosszabb ideig tartózkodik az óvodában. A beszoktatás alatt és utána is lehetővé tesszük, hogy gyermekük kedvenc játékát behozhassa az óvodába. A csoportba járó gyermekeket is felkészítjük az újak fogadására, hogy minden tekintetben biztosítva legyen a szeretetteljes légkör és a jó hangulat az ismerkedés időszakában. **A beszoktatás alatt nem kívánjuk meg egyetlen gyermekünkötől sem, hogy bekapcsolódjon a csoportban folyó tevékenységekbe.** Az utánzási hajlamra építve előbb-utóbb minden gyermeknél elérjük, hogy beilleszkedik a csoportba és bekapcsolódik a tevékenységekbe.

A beszoktatás során kiépül a gyermekekben az a bizalom, ami később az óvónők, dajka és a gyermek aktív együttműködését meghatározza. A bizalom kiépítése a szülők irányában is rendkívül fontos. Éppen ezért jó, ha a beszoktatás alatt a szülők bent tartózkodnak az óvodában, mert saját tapasztalataik győzik meg őket arról, hogy jó helyre került a gyermekük.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő-óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusainknak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva.

Óvodánk hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek szervezésével kívánja fokozni a családdal való együttműködést.

4.2.2. Óvodai ünnepek

Intézményünkben ünnepeljük a társadalom által megtartott ünnepek közül a Mikulást, Karácsonyt, Húsvétot, Anyák napját, Gyereknapot és a nagycsoportosok búcsúztatóját; *a nemzeti identitástudat, hazaszeretet, szülőföldhöz való kötődés ünnepeit: Március 15.-t, Nemzeti összetartozás napját (június 4.), Szabadság napját (október 23.).*

Az óvodai élet hagyományait gazdagítják a népszokásörző (Márton-nap, Farsang, Húsvétozó) és a természetóvó (Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja) jeles napok. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ezek az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenységek a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorolnak.

4.3. A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok

Ma olyan jelenségekkel is találkozunk az óvodában, ami nem volt jellemző néhány évvel ezelőtt: nem megfelelően öltöztetett vagy étkeztetett gyermek. A gondozás az óvodai nevelőmunkát megalapozó tevékenység, amelynek feladatai részben átalakultak, részben pedig felerősödtek a társadalmi folyamatok hatására. A zavartalan fejlődéshez, az egészség fenntartásához, a betegségek megelőzéséhez a gyermekek fokozott gondozása elengedhetetlen követelmény. A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt feladata, ami az óvónőt nem mentesíti a tényleges teendőktől, csupán arról van szó, hogy neki kell koordinálnia, megterveznie, átgondolnia a többiek munkáját is. Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása a veszélyforrások minimálisra csökkentése, a napi-rend helyes kialakítása a gondozási feladatok végzését könnyíti meg. Az óvodába kerülő gyermek számára a környezetváltozás, az idegen emberek, új életfeltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly nehézséget jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak.

A gondozás, a gyermekkel való törődés az első kapocs, ami közel viszi a felnőttet a kicsihez és lehetővé teszi az átmeneti problémák kezelését. Az óvodának a gondozás olyan klasszikus feladata, amit nem adhat fel, amit nem hanyagolhat el, amit nem helyettesíthet mással. **Szerintünk addig nem fejleszthető a gyermek, amíg nincs biztonságérzete.**

5. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze;
- képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

5.1. A nevelő hatás pedagógiai feltételei

- A tevékenység pedagógiai előkészítése közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de ha szükséges mindenben segítsünk).
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

A kiegyensúlyozott személyiségre jellemző egy jól felépített tevékenységshierarchia. A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi, melynek mozgatói a kíváncsiság és a megismerési vágy. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek, erre kell tehát elsősorban alapoznunk.

A tevékenységek lehetőségeinek biztosításakor figyelembe kell vennünk az alábbiakat:

- Akkor sikeres a tevékenység, ha megfelelő adottságokkal párosul.
- Az önálló választás nagyobb élményt okoz.
- Minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban váltogatja tevékenységeit.
- Egy adott tevékenység általában rövid ideig tart.
- A tevékenység nincs mindig összhangban a kitűzött céllal.
- Az életkor és az adottság nagymértékben meghatározza a gyermeki tevékenység mennyiségét és minőségét.
- A különböző tevékenységi formák nem különülnek el egymástól élesen.

5.2. Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

- Biztosítsa a megfelelő feltételeket, minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához (idő, hely, eszközök, ötletek).
- Támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.

- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.
- Törekedjen arra, hogy egyre többen, egyre magasabb színvonalon, egyre hosszabb ideig tevékenykedjenek.

A tevékenység több szempontból is alapja a képességfejlesztésnek.

A tevékenység:

- a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek);
- nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság);
- a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók);
- a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

5.3. Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjen azok fejlesztésére.
- Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

5.4. A tudatos fejlesztés feltételei:

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. Ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé, hogy a gyermek aktívan kapcsolódjon a nevelés folyamatába.

5.4.1. Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogyan öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánózik, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család.

Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé.

A gyermek óvodai életében az óvónő személye lesz a legfontosabb. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát.

A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést.

5.4.2. Az óvónő és a dajka együttműködése

A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusával összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

6. A tevékenységközpontú nevelés feladatrendszere

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. *Játék és szabadidős tevékenység*
2. *Tanulás*
3. *Társas és közösségi tevékenység*
4. *Munkajellegű tevékenység*

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert **a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg.** Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység, mint pl. a sepregetés, éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a neve-

lés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk.

6.1. Szabadidős és játék tevékenység

A szabadidő tartalma: az idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez öntevékenység is, döntés is. A gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, játéktanulás, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.) közül szabadon választhatnak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik játszó csoportból a másikba való átlépést is lehetővé teszi. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül, az udvaron is megvalósítható ez a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket.

Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor, mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

6.1.1. Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében

- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Egész nap folyamán tegye lehetővé, hogy a gyermekek egyéni ötletei és kérései megvalósulhassanak.
- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.

Az óvodás gyermek szabadidejének legnagyobb részét játékkal tölti. A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekekre, hiszen kitalált és erőltetett, úgynevezett "játékos módszerekkel" nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre.

Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége kialakul. Ez természetesen

nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységekre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. **A jó játék ismérve, hogy öncélú, öntevékeny és örömet adó legyen.**

Jót és jól játszani. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolylásolni. **A játék kicsiben maga az élet;** az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesezhet ki. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A spontán – a játékban, azonkívül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználásával.

6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermek játékválasztásának és önállóságának tiszteletben tartása.
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátszás során.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel (szükség szerint alá-, mellérendelt vagy vezető szerepben).
- A különböző játékformák (gyakorló játék, szimbolikus-szerepjáték, konstruáló játék, szabályjáték) gyakorlásához megfelelő arányú lehetőség biztosítása.
- Egészségfejlesztő testmozgás biztosítása – mozgásfejlesztő játékeszközök segítségével (trambulin, tölcser, henger bújáshoz, füles labda, lépegető, billenő létra)

Sikerkritériumok

- örömmel, önfeledten játszik
- képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni
- képes élményei eljátszására
- szívesen vállal szerepet
- betartja a társas viselkedés elemi szabályait
- szabályjáték során betartja a szabályokat
- másokat is figyelmeztet a szabály betartására

- játékában elmélyült, kitartó
- problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik

6.2. Tanulás

A játék és tanulás, mint alapfolyamatok összekapcsolódnak az óvodás korban. Játék közben, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetősége, a kreativitás erősítése. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek.

A tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. Fontos motiváló erő, ha a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, ismereteire és élményeire építve szervezzük meg azokat a tevékenységeket, melyek további élményekhez, tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatják.

A célunk az, hogy megfelelő színvonalú, egyéni képességeinek megfelelő feladatok elé állítsuk a gyermeket. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. Ennek megfelelően a tanköteles korú gyermekeknek (nagy csoport) kötelező foglalkozásokat tartunk, melyeknek szervezési formáját az óvodapedagógusok határozzák meg.

Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket.

6.2.1. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,

- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- A spontán szerzett gyermeki tapasztalatok, ismeretek rendszerezése
- Az ismeretek, tapasztalatok különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakoroltatása
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének ki-elégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget, amelyben a gyermeknek saját teljesítőképességét is megismerheti.
- Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése.
- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

6.3. Társas, közösségi tevékenység

A társadalmi lét legfőbb követelménye, hogy a gyermek tanuljon meg másokkal érintkezni, együttműködni. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír az életre nevelés szempontjából.

A célunk az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén kialakul a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások, a hagyományok tiszteletben tartása. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátzás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosra igyekszünk ezt létrehozni. **A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen.**

A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a

másikat a tevékenység végzése közben, a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták le rendezését, stb.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervisszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni.

6.3.1. Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvétellel.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátkozás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.
- Az óvoda feladata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében: szükség szerint együttműködjön az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

6.4. Munkajellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű. A gyerekek munkatevékenysége a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező.

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermeki munkavégzés a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság stb.) kialakításának fontos terepe. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül

ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá.

Óvodánkban az önkiszolgáláson kívül minden olyan munkatevékenységben részt vesznek a gyerekek, amelyek környezetük rendben tartására, szépítésére, megóvására vonatkozik. Udvarunk tisztántartásában, ápolásában a gyermekek képességeik szerint vesznek részt. Kerti munkára is van lehetőség, virágoskert biztosított az udvaron, ahol a gyermekek növényeket ültetnek és ápolnak.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

6.4.1. Az óvodapedagógus feladatai a munkajellegű tevékenységgel kapcsolatban

- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos szervezést és együttműködést igényel.
- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- Biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges munkaeszközöket.
- Adjon lehetőséget és segítséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet, sikert jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.
- A tevékenység reális, konkrét, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

6.5. Várható fejlettség óvodáskor végére (6-7 éves kor)

A lelkiileg fejlett gyermek:

- nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolakezdésre,
- ismeri és elfogadja önmagát,
- tud szeretetet adni és kapni,
- képes mások iránti tiszteletét kifejezni,
- mások érzelmeit elfogadja, tiszteletben tartja,
- érzelmi, akaratilag megnyilvánulásait irányítani képes,
- bizonyos fokú empátia-készséggel rendelkezik,
- sikerek és kudarcok elfogadására törekszik.

A testileg fejlett gyermek:

- megkezdődött az első alakváltás, fogváltás,
- teste arányosan fejlett, szervezete teherbíró,
- mozgása korának megfelelően harmonikus, összerendezett,
- mozgáskoordinációs és finom motoros fejlettsége az iskolai életre alkalmassá teszi,
- helyes testtartással ül, áll,
- erőteljesen fejlődik térbeli tájékozódó és helyzet felismerő képessége,
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani tudja.

Játék és szabadidős tevékenység:

- kialakul a gyermek játékon belüli önállósága,
- együttműködésre, kapcsolatteremtésre képes,
- kezdeményezővé válik,
- szabályokhoz alkalmazkodik,
- magatartásformákat jól alkalmazza a társas kapcsolatokban,
- játékirányításra is képes (szükség szerint alá-, mellérendelt vagy vezető szerepben),
- szabadidős tevékenységek közül érdeklődésének megfelelően, önállóan választ.

Tanulás:

- örömmel, önként és érdeklődéssel végzi feladatait,
- önbizalma, egyéni képességei, aktivitása, kreatív gondolkodása korának megfelelően fejlett,
- értelmi képességeinek fejlettsége - (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) - az iskolai tanulásra alkalmassá teszi,
 - téri észlelés, tájékozódás, mozgás
 - vizuális és akusztikus differenciálás
 - testséma kialakulása
 - megjelenik a szándékos bevésés és felidézés
 - bővül a megőrzés ideje és mennyisége

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, annak tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztás és átvitel
- kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás
- önálló feladatmegoldásra kész,
- beszéde érthető, folyamatos, jól artikulál, megfelelő tempóban, hangsúllyal beszél,
- különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, végighallgatja mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik:
 - önmagáról, családjáról (név, lakcím, szülők foglalkozása),
 - környezetéről (szűkebb, tágabb),
 - öltözködés, időjárás összefüggéseiről,
 - ok-okozati összefüggések megtapasztalásában, felismerésében,
- elemi mennyiségekkel kapcsolatos logikai műveletekben jártas,
- ismeri az alapvető magatartási és viselkedési formákat,
- óvja, védi a természetet és környezete értékeit,
- alapvető ismeretekkel rendelkezik az egészséges életmódról.

Társas és közösségi tevékenység - szociális érettség:

- gyermektársaival és a környezetében élő felnőttekkel a kooperációs és kommunikációs tevékenységben sikeres,
- kialakul: egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- a közösséghez tartozás érzésének fontossága,
- kisebb, nagyobb óvodai közösség értékeinek, érdekeinek tiszteletben tartása,
- összetartozás, együttműködés tudata,
- a demokratikus döntésekhez való alkalmazkodás képessége,
- felelősségérzet a társakért és tettekért,
- a konfliktushelyzetek önálló megoldására törekszik, felismeri a megoldási lehetőségeket.

Munkajellegű tevékenység

- önállóan végzi a képességeinek megfelelő, megismert feladatokat,
- feladattudata kialakulóban van, kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme biztosítja a tevékenység eredményességét,
- megtanulja társaival megosztani a feladatokat,
- megismeri a munkafolyamatokhoz szükséges eszközöket, azok balesetmentes használatát,
- tudja és érzi az értékteremtő munka fontosságát.

7. A komplex foglalkozások rendszere

A tevékenységközpontú óvodai programokban a kultúraátadás komplex tevékenységek rendszerében történik. Ez annyit jelent, hogy a nevelési területek hasonló témájú anyagrészét úgy rendezzük el, hogy azok részben kiegészítsék egymást, részben megerősítésül szolgáljanak az elsajátításban.

A tevékenységekben komplexen tervezzük a problémához tartozó egyéb ismereteket. Az integrált témaköröket a gyermekek eltérő megfigyelései, felismerései formálják, több oldalról megközelítve alakítják.

Célunk a sokféle tevékenykedtetés biztosítása, minél több szempont, helyzet szerinti ismeretnyújtás. A komplex tevékenységek a programunkban kidolgozottak, de a keret jellegű megfogalmazások a gyermekcsoport és a nevelői beállítódás szerint formálható.

Az alábbiakban szeretnénk megfogalmazni azon feladatainkat, amelyeket a kiadott programon túl, a helyi lehetőségeink figyelembevételével kívánunk megvalósítani.

Óvodánkba érkező migráns gyermekek részére lehetőséget biztosítunk arra, hogy saját anyanyelvét használja, kultúrájával, szokásaival megismertesse környezetét. (Ünnepek alkalmával saját helyi szokások bemutatása, népviselet, mese, vers, ének előadása.)

7.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.

Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítania, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre. Különösen a délutáni pihenő előtti idő alkalmas az intim beszélgetésekre. Célszerűen a hétfői napokon külön is alkalmat teremtünk a hétvégén felgyülemlett élmények megbeszélésére, feldolgozására.

A környezet, az óvodapedagógus példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől. Dicsérje és bátorítsa a bátorítalanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyik beszédhibával, beszédgátlósossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

7.1.1. Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében

- Az anyanyelv ismeretének, megbecsülésének, szeretetének fejlesztése.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket, véleményüket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A nyelvi kifejezés legyen összhangban a mondanivalóval.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakoroltatása, beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása játékban
- nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás
- migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén
- szakmai kapcsolat tartása a logopédussal

Sikerkritériumok

- képes vizuális, auditív differenciálásra
- a keresztszótár működése korának megfelelő
- az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is
- helyesen, tisztán, érthetően beszél
- kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol
- szókincse korának megfelelő
- jól használja a metakommunikációs eszközöket
- bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel
- társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját
- közölt információt megérti
- bátran kérdez
- verbális emlékezete korának megfelelő
- egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani
- ismeri és használja az udvariassági szavakat
- tud szemkontaktust teremteni és tartani
- élményeit és gondolatait el tudja mondani
- a migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni

7.2. A külső világ tevékeny megismerése

Programunk célja, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, a természeti összefüggések megértésére, rámutatva arra, hogy milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés többnyire a valódi környezetben történik.

Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a gyermek a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, megismeri *a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a nemzeti, tárgyi kultúra* értékeit, megtanulja azok védelmének szükségességét, *szeretetét. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.* Az a gyermek, aki természeti környezetéből tapasztalatokkal, az alapvető természeti összefüggések ismereteivel rendelkezik, képes lehet környezete védelmére, erőszakmentes alakítására.

A komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.

A szokások elsajátítása, a néphagyományok ismerete, a helyi, családi és tárgyi kultúra értékeinek megismerése a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása során a gyermek megtanulja ezek szeretetét és védelmét is. Ezen tevékenységek a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével a nap bármely szakában megvalósíthatók, akár foglalkozás keretében, akár játékidőben.

7.2.1. Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek a természeti és társadalmi környezetből.
- Helyezzen hangsúlyt a biztonságos életvitel szokásainak alakítására
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet kialakításában.
- Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenységhez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint az adekvát környezetben szervezze meg.
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha- és virágoskert működjen.
- Az óvodapedagógus az otthoni és óvodán kívüli környezetből bevitt információkat, élményeket, tárgyi demonstrációkat is építse be a külső világ tevékeny megismerése foglalkozásokba. Ezzel is hangsúly helyezve a környezettudatos magatartás formálás alapozására, alakítására.

Sikerkritériumok

- tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme
- tudja saját és szülei nevét
- ismeri szülei foglalkozását
- tudja óvodájának nevét
- különbséget tud tenni az évszakok között
- ismer a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot
- ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat
- ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait
- szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat
- ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat
- felismeri a közlekedési eszközöket
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- szívesen vesz részt kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen

7.2.2. Matematika

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve, észlelésére, érzékelésére, és megismerési vágyára épülve, a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta-, modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre,
- az óvodapedagógus által irányított, megfigyelésre épülő
- tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Fontosnak tartjuk, hogy a spontán szerzett matematikai tapasztalatokat a tudatosabb óvodai nevelés fejlessze, rendszerezze.

A matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg:

<i>Első szint:</i>	<i>Feladata:</i>
bevezetés a matematikába, általában a gyermek 5. életévéig tart	a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatása, a matematikai szemlélet megalapozása
<i>Második szint:</i>	<i>Feladata:</i>
az intenzív fejlesztés szakasza, az 5; 6; 7. életévben	az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, az ok-okozati összefüggések megtapasztaltatása, felismertetése, a logikus gondolkodás megalapozása.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megájtására.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el.

A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi, térbeli, alak és nagyságbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémátalás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

7.2.2.1. Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, a gyakorlati életből merített probléma köré, tevékenységbe építetten szükséges megvalósítani.

Sikerkritériumok

- logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel
- problémamegoldó készsége jó
- számfogalma 10-es számkörben mozog
- képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb...
- ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent...
- helyesen használja a névutókat
- felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal
- az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög
- képes részekből az egészet kirakni
- ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest)
- van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról
- azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni

7.3. Művészeti tevékenységek

Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel, mert az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre.

Mindig arra törekszünk, hogy a gyermek maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő.

Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb., kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel, technikai megoldással ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

A művészeti tevékenységek nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. A valóság sokszínűségének kell tükröződnie a művészeti tevékenységek által.

7.3.1. Verselés, mesélés

A mese, a vers életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Mesélni minden nap szükséges az óvodában. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. *A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformát.* Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A mindennapos mese-vers kezdeményezések gerincét a magyar népmesekincs, a gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi megismertetése adja, de ezzel párhuzamosan a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek is fontos szerepe van.

Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondására, a gyermekek saját vers és mesealkotására. A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. Tekintettel vagyunk arra, hogy a gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Sikerkritériumok

- örömmel várja a mesélést
- mesekezdemenyezésen szívesen részt vesz
- képes kitartóan figyelni
- emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat
- képes a folytatásos mese szálait felidézni
- képes a folytatásos mese szálait, epizódjait összekötni
- szívesen nézeget képeskönyvet
- a képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére
- szívesen mond verset, szereti a mondókákat
- képes meséket, történeteket elmondani, alkotni
- elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud
- ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait
- nő a szülői mesélés gyakorisága

7.3.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális önkifejezés, maga a tevékenység, valamint annak eredménye is a gyermekek számára örömet okoz, ami segíti a mű-, és népművészeti alkotások, az esztétikum felé fordulást. *A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés.* Az ábrázoló tevékenység segíti a képi, plasztikai kifejező képességet, komponálót, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését, a tér-forma és szín képzetének gazdagodását, mindkétben kialakul az alkotásra, önkifejezésre, esztétikum létrehozására és befogadására irányuló igény. Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak.

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmi-
leg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszjük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódtól.

Minden csoportszobában rendelkezésre áll a megfelelő hely és eszköz, hogy bármikor alkothassanak.

Sikerkritériumok

- bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit
- élményeit képes megjeleníteni
- szem-kéz mozgása összerendezett
- helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót
- ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni
- ismeri a hat alapszínt, azt bátran használja
- megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése
- vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő
- ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni
- alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára
- szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét
- térlátása korának megfelelő
- képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni
- vonalvezetése balról jobbra halad

7.3.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, s egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Az énekes, zenés tevékenységek összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a zenei képességeik fejlesztésére (ritmus, hallás, éneklés, dallam, mozgás, zenélés), a zenei kreativitás alakítására. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

Sikerkritériumok

- örömmel, szívesen játszik dalos játékokat
- bátran énekel, akár egyedül is
- korához képest tisztán énekel
- zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő
- megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk-hangos, gyors-lassú...
- mozgása esztétikus, ritmust követő
- szívesen hallgat zenét
- képes érzékelteni az egyenletes lüktetést
- felismeri néhány hangszer hangját
- maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)
- ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, rigmusokat

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Teremtsen alkalmat a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen tevékenykedhessenek.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, az anyagok tulajdonságaival, technikai alapelemekkel és eljárásokkal.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a művészeti tevékenységek összekapcsolására.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás, zenélés biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.
- Gondosan ügyeljen az irodalmi és zenei anyag igényességére, a gyermekek általi feldolgozhatóságra.
- Zene és mesehallgatási anyag kiválasztásakor vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségét, hovatartozását.

7.4. Mozgás

Programunk lényeges eleme a testi fejlesztés, mely óvodánkban több síkon valósul meg:

- testnevelés foglalkozásokon,
- rendszeres egészségfejlesztő testmozgások során (mindennapos testnevelés),
- játékidőben ösztönzött mozgástevékenység keretében.

Heti egy alkalommal tartunk testnevelés foglalkozást. Ezen foglalkozások keretében sajátítják el gyermekeink az új mozgásismereteket, tanulják meg a tornaszerek biztonságos használatát. A foglalkozások mozgásanyaga megfelelő gyakorlatokkal biztosítja a helyes testtartás kialakítását és a testtartási hibák megelőzését.

A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi szervezett testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez, a szociális kompetenciák megalapozásához is.

A játékok tervezésekor fontos szempont lehet a gyermekek problémamegoldó képességének fejlesztése is, hiszen tevékenyen tapasztalják, átélik a megoldandó helyzeteket, ezáltal is ismeretet szerezve saját képességeikről.

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A heti egyszer tervezett kötelező testmozgás általában a csoportszobákban, illetve a folyosón történik.

A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket.

A helyes testtartás kialakítása komplexen beépül a többi tevékenységbe, mind a gondozás, mind pedig a játék, tanulás területén. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a teherbíró képesség növelése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el.

A testnevelés objektív feltételei:

- a csoportszobában szabad mozgástér,
- az udvar célszerű kialakítása,
- füves terület,
- mászókak, tornaszerek,
- sokrétű mozgást biztosító tornaeszközök, melyek minden gyermek számára a nap nagy részében elérhetőek.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

- az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való pozitív viszonya,
- a gyermekek utánzási hajlama, mozgásigénye,
- derűs, kiegyensúlyozott légkör.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- A mozgás örömeinek átélése.
- A testséma, testkép kialakítása.
- Társhoz, csoporthoz való alkalmazkodás fejlesztése.
- Sokféle mozgásforma megismerése és gyakorlása.
- Az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztése.
- Mozgáskoordináció fejlesztése.
- Helyes testtartás kialakítása.
- Testtartási hibák megelőzése.
- Az izomzat erősítése, az optimális testfelépítés elősegítése.
- Térbeli tájékozódás, helyzetfelismerés és akarati tényezők fejlesztése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás megalapozása.
- Érzelemszabályozás segítése.

Az óvodapedagógus feladatai a testnevelés megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatosan és kreatívan alkalmazza a rendelkezésre álló eszközöket szabadban és a tornateremben.
- Biztosítsa a balesetmentes testmozgás, eszközhasználat lehetőségét.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

Sikerkritériumok

- mozgása harmonikus, összerendezett
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni
- magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket
- ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani
- fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő
- kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja
- fejlett az egyensúlyérzéke
- tud rollerezni, biciklizni és hintázni
- képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész
- ismeri a csapatjáték szabályait
- egészséges versenyszellemmel képes küzdeni

8. Tervezés

8.1. Hetirend

A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugodt légkört teremti meg az óvodai csoportban. A hetirend és a napirend biztosítja a szokásrendszer segítségével a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődését, és lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez, melyet egész nap folyamán az óvodapedagógus feltétlen jelenlétével és közreműködésével irányít.

Figyelünk arra, hogy minél rugalmasabb hetirendet állítsunk össze. Jusson idő a gyermeki tevékenységek, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság a helyzethez való alkalmazkodást segíti elő, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk.

Óvodai életünk szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. A hetirend életkortól függően naponta biztosítja a tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását.

8.2. Napirend

A napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezet megteremtését. Lehetővé teszi a szabad levegőn való tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenység szabad kibontakoztatását. A gyermek fejlődését biztosító feltételek az együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg, melyet a csoport fejlettségi szintjének megfelelően tervezünk.

A napirenden belül a legtöbb időt a játékra fordítjuk. Mindez biztonságot jelent a gyermek számára. A napirend igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi egy-egy csoport szokásait és igényeit.

8.3. Nevelés tervezése

Pedagógiai Programunk természetesen a törvényeket, az általános, közös elveket, célokat és feladatokat figyelembe véve módszertani szabadságot kíván adni az óvodapedagógusoknak a nevelés tervezésében és gyakorlati megvalósításában.

A nevelés folyamatát a helyi lehetőségek és a helyi viszonyok ismeretében tervezzük. A tervezés előzménye a gyermekek és a család folyamatos megismerése, a gyermekek folyamatos megfigyelése, élményeinek meghallgatása. Jelentős mértékben építünk a spontán ötleteikre, meglévő tapasztalataikra, előzetes tudásukra. A tervezés során mindig a négyes feladat rendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A fejlesztés:

- egyénre szabott, differenciált fejlesztés a csoport keretein belül;
- kötetlenségéről vagy kötöttségéről az óvodapedagógus dönt;
- során cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon,
- tanuljon a gyermek;
- által kreatív, önálló problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket.

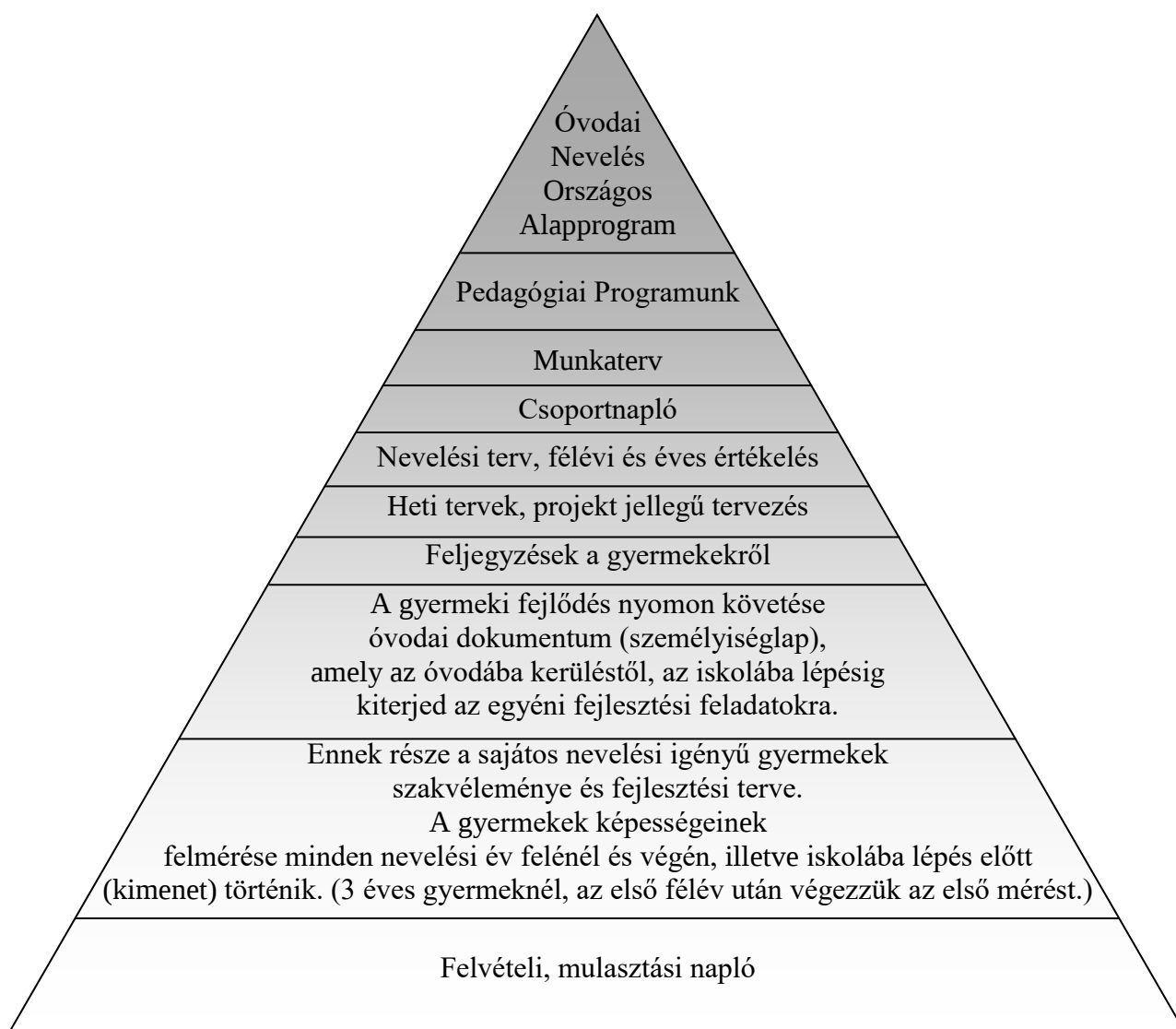
A fejlesztés keretei

- önálló és irányított tapasztalatszerzés;
- komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések;
- játék és egyéb gyermeki tevékenységek.

8.4. Dokumentációnk, tervezőmunkánk

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Az óvodapedagógusok feladatai

- Kétheti tanulási terv és éves nevelési terv készítése.
- A nevelőmunka értékelése félévente.
- A gyermekek fejlődési lapjának vezetése minden félévkor és év végén.
- Éves anyaggyűjtés a csoportnapló végén. (Az anyaggyűjtést mindig a csoport fejlettségi szintje és életkora határozza meg.)
- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a kétheti tervek egymásra épültségét, figyelembe vesszük az előző tapasztalatokat és a gyermeki ötleteket.
- Az éves tervezést rugalmasan kell kezelni, az előre nem tervezett séták, váratlan helyzetek, illetve a gyermeki ötletek miatt.
- A differenciálás, egyéni bánásmód érvényesülése.
- Reflexiók.

A szakmai elméleti és gyakorlati tudás fontos eleme nevelőtestületünknek. Összefogott, közös munkával, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben lehet példamutató, jó munkát végezni.

Célunk: elsősorban nem az ismeretanyag növelése, hanem egy-egy téma több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítése, megismertetése.

8.4.1. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

A pedagógiai munka ellenőrzésének célja a segítségadás, a problémák feltárása, megoldások keresése. Intézményünkben a pedagógiai munka ellenőrzését és értékelését minden évben az intézményvezető, intézményvezető-helyettesek és a tagintézmény-vezető végzi.

Az ellenőrzés kiterjed:

- Az óvodai kötelező dokumentumokra
- A gyakorlati munka és a tervezett feladatok összhangjának megvalósulására
- A nevelőmunka feltételeinek ellenőrzésére.

9. Inklúzió, integráció

„Mégiscsak van valami, amitől változik az ember. Attól, ha van valaki, aki olyannak szereti és fogadja el, amilyen. Pont olyanként. Elálló fülekkel, néha egy kis füllentéssel, egy kis hencegéssel. Nem fognak visszasimulni a fülei, nem fog sokkal kevesebbet füllenteni és hencegni – csak egy kicsivel kevesebbet, egyszóval változni fog.”

(Ancsel Éva)

Óvodánk pedagógiai légkörét, az itt dolgozók szemléletét áthatja az inkluzív (befogadó) pedagógiai elveivel való azonosulás, a fokozott differenciálásra törekvés, hiszen mindegyik gyermek más és más.

A többi gyermekkel együttnevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, integrált nevelése.

Az integrációs tevékenység célja:

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének optimális biztosítása, a különleges gondozás keretében személyiségük fejlesztése. Fontos, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Ezért szükséges, hogy:

- Az elvárások igazodjanak a gyermek egyéni fejlődési üteméhez.
- A fejlesztés a gyermek számára megfelelő területen valósuljon meg.
- A fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket, a terhelhetőséget a gyermek biológiai állapota, egyéni tűrőképessége befolyásolja.
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák szakemberek által összeállított program alapján valósuljanak meg.

9.1. A habilitációs, rehabilitációs nevelés feladatai, a pedagógiai feltételek biztosítása

- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- Fejlesztési tervet a gyógypedagógus biztosítja.
- A sérülés specifikus terápiák, technikák megválasztása és alkalmazása, a szakszolgálati ellátás tevékeny segítése, kiegészítése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása egész nap folyamán a csoportos, kiscsoportos, vagy egyéni formában, a sajátos nevelési igényű gyermekek foglalkoztatásának megvalósulásához.
- Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadásáról.
- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

Az óvodapedagógus feladatai a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése érdekében:

- A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése.
- Kapcsolattartás a szakemberekkel.
- Fejlődés nyomon követése. (anamnézis lap, fejlődést nyomon követő mérőlapok.)
- Fejlődési ütem rögzítése, lassabb fejlődés felismerése.
- A pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, egyéb szakemberek által kidolgozott korrekciós programmal való együttműködés a csoporton belüli fejlesztés érdekében.
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, együttműködés kialakítása a prevenciós munka érdekében.
- Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a sajátos nevelési igényű gyermeket, nagy figyelmet fordítani az önkiszolgálás területére is.

9.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének kiemelt feladatai:

Közösségi nevelés

- Érzelmi biztonság, szeretetteljes légkörre való igény felkeltése, valamint annak fenntartására való képesség kialakítása.
- Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása.
- Szociális érzékenységre nevelés.
- Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önértékesítési törekvéseknél az óvodában kialakított magatartásformák elfogadtatása.
- A beszédre való figyelem képességének kialakítása.

Játék

- Figyelembe vesszük és felhasználjuk a szakemberek által javasolt fejlesztő játékokat.
- Fokozott figyelmet fordítunk a játékközben történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására.
- Ezen gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve. (Változatos és speciális játéklehetőségek kínálatával.)

Tanulás

- A gyermek érdeklődésének felkeltése és fenntartása változatos tevékenységi lehetőségek kínálatával.
- Tapasztalataik, ismereteik verbális megfogalmazására való képesség folyamatos fejlesztése a szakemberek segítségével.
- Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése.
- Anyanyelvi játékok játszása, egyéni anyanyelvi fejlesztések.
- Vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztőjátékok segítségével.
- Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.

Munka jellegű tevékenységek

- Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi feladatok játékos jellegének megtartása.
- Az együttesen vállalt munka és az együttműködés örömeinek tudatosítása, képességeinek fejlesztése.
- Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok kialakítása.
- A jól végzett és eredményes munka örömeinek tudatosítása.
- A munka megszervezéséhez szükséges képességek fokozatos kialakítása.

Anyanyelvi nevelés

Fejlesztő munkánkat a csoporton belül csak a szakemberekkel folytatott konzultációk és velük készített fejlesztési tervek alapján tudjuk megvalósítani.

Az integrált neveléshez és fejlesztéshez kapcsolódó feladataink ezen a területen:

- Verbális kommunikációra való igény kialakítása.
- Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák, versek segítségével.
- Az aktív szókincs folyamatos bővítése.
- Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinációjának fejlesztése.
- Részképességek fokozatos fejlesztése.

Sikerkritériumok

- A nevelés hatására, valamint az egyéni fejlesztés eredményeként, olyan szintre fejlődik a gyermek személyisége, alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete és együttműködése, ami lehetővé teszi további integrált fejlesztésüket az iskolában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek pozitívan viszonyulnak a fejlesztést végző szakemberhez, a gyógyító, fejlesztő eljáráshoz.
- A különböző fejlesztések hatására lehetőségeikhez és képességeikhez mértén folyamatosan fejlődnek.

10. Tehetséggondozás

*Nem az győz, aki a legtöbb tehetséggel rendelkezik,
hanem az, aki tudja, hogyan kell tehetségét használni!*

(Bob Gass)

Az óvodás gyermekeknél tehetségigéretről, tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk. Óvodánk kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel segíti, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei. Korán megmutatkoznak a művészi és pszicho-motoros képességek (testi ügyesség, kézügyesség), zenei képességek (hallás, ritmusérzék), rajzkészség.

A rajzkészségnél fontos figyelni azt, hogy mit ábrázol, mennyire lép túl a megszokott sémákon a rajz, a színek formák alkalmazása milyen, s hogy mennyire érzélem gazdag, kifejező az ábrázolás.

Óvodáskorban megmutatkoznak a kiemelkedő szociális, esetleg vezető képességek is (pl.: empátia, szervező képesség, döntéshozó képesség).

Honnan ismerhető fel a tehetséges óvoda?

A viselkedéssjegyek megfigyelésével tetten érhető a tehetség.

- pozitív viselkedéssjegyek: gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, kreatív, elmélyült, érdeklődő, kritikus
- negatív viselkedéssjegyek: erős kritikai érzékű, energikus, megszállott, néha nehezen találja meg a hangot a társaival, egyenlőtlen fejlődés jellemzi

Az óvodapedagógus a tehetség kibontakoztatását segítő tulajdonságai

- türelem
- rugalmas gondolkodás
- kreativitás
- önbizalom
- következetesség
- empátia
- humorérzék
- a gyermek iránti tisztelet
- érezze kihívásnak a feladatot, amit egy tehetséges gyermek fejlesztése jelent.

11. Differenciálás

Differenciált fejlesztés elvei

Alapvető pedagógiai elvünk a gyermekek életkorához és egyéni fejlettségéhez igazodó differenciált fejlesztés. Erre fokozottan oda kell figyelnünk.

11.1. Feladataink

- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság fenntartása, kielégítése.
- A kreativitás előtérbe helyezése.
- Szeretetteljes, egyénre szabott bánásmód a képességek, készségek fejlesztése során.
- Nyugodt, biztonságos környezet kialakítása.
- Változatos, élményszerző alkalmak biztosítása az önálló tapasztalat és ismeretszerzésre.
- Az ismeretek tapasztalati úton történő megszerztetése.
- A környező világ sokoldalú felfedeztetése.
- Sokféle beszédhelyzet teremtése.
- Komplex tevékenységek biztosítása a gyermek tapasztalataira és élményvilágára támaszkodva.

11.2. A differenciált fejlesztésre irányuló tevékenységeink

- Játékba integrált egyéni fejlesztés csoporton belül, az elmaradott területekre, képességekre irányuló játékos, fejlesztő feladatokkal.
- Speciális fejlesztés a beszédproblémákkal küzdő és a sajátos nevelési igényű gyermekek részére logopédus, gyógypedagógus segítségével.
- Kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyermekek tehetséggondozása.
- A fejlesztés szükségességét és a gyermekek fejlődését a gyerekek egyéni fejlesztési lapján rögzítjük.

Célunk, olyan képességek és készségek kialakítása, amelyek alkalmassá teszik a gyermekeket az iskolára és az életre.

Speciális szolgáltatásaink: logopédia, vallásoktatás. Újabb szülői igények teljesítésére is nyitottak vagyunk, amennyiben az a gyermekek érdekeivel és a lehetőségeinkkel összeegyeztethető.

12. Gyermekvédelmi feladatok az óvodában

Minden óvodapedagógus gyermekvédelmi munkát végez saját óvodai csoportjában. Az intézményvezető, intézményvezető-helyettesek és a tagintézmény-vezető koordinálja a gyermekvédelmi munkát. A házirendben meghatároztuk azokat a védő-óvó eljárásokat, amelyeket a gyermeknek az intézményben való tartózkodás során be kell tartaniuk.

Célunk:

- A prevenció, a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése illetve segítségnyújtás.
- Együttműködés a családokkal, különböző szakemberekkel.
- Olyan feltételek megteremtése, ahol minden gyermek biztonságban és jól érzi magát, képességeit és tehetségét a lehető legjobban ki tudja bontakoztatni.

Feladataink:

- Már a beiratkozáskor és családlátogatáskor tájékozódni az otthoni körülményekről (anyagi helyzet, családtagok száma, lakáskörülmények).
- A nevelési év elején feltárni azokat a körülményeket, amelyek a gyermek helyzetét hátrányosan befolyásolják, veszélyeztetik.
- Tapintatos, egyéni kapcsolattartás a szülőkkel, tájékoztatás arról, hogy kihez fordulhatnak esetleges problémájukkal.
- Fokozottabb odafigyelés a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekekre, és napközbeni ellátásuk biztosítása az óvodában.
- Folyamatos kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal.

A gyermeki jogok védelme mindazok számára kötelesség, akik a gyermekek nevelésével-oktatásával, ügyeinek intézésével foglalkoznak. A gyermeket érintő döntéseinkben a „gyermekek mindenek felett álló érdekét” kell előtérbe helyeznünk, vagyis a gyermek érdekét semmilyen más érdek nem előzheti meg. Az esélyegyenlőséget értéknek tekintjük. Célunk, hogy minden gyerek jogait megkülönböztetés nélkül (fajra, nemre, bőrszínre, nyelvre, vallásra, származásra, fogyatékoságára, stb. vonatkozó különbségtétel nélkül) érvényesítsük.

Minden gyermekkel foglalkozó nevelő, és az ő munkájukat segítő munkatársunk kötelessége a gyermekek jogainak tiszteletben tartása, a diszkréció és a titoktartás.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

12.1. Óvodánk gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége magába foglalja:

- inkluzív környezet biztosítását,
- a családdal, szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés rendszerét (családlátogatás, fogadóóra, szülői értekezlet, tájékoztatás, tanácsadás),
- a gyermek személyiségjogainak tiszteletben tartását, diszkréciót, titoktartást,
- szociális szolgáltatások lehetőségét (kedvezményes, ill. ingyen étkezés, óvodáztatási támogatás),
- az óvónők kötelező közreműködését a fejlődést veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- a bármely okból hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatását,
- a családban jelentkező gondok, problémák észrevételét,
- segítségnyújtást,
- a hatékonyság érdekében együttműködést a Gyermekjóléti Központtal, egészségügyi szervekkel, Gyámhatósággal, Pedagógiai szakszolgálat, Szociális Osztállyal, logopédussal, óvodapszichológussal,
- jelzési kötelezettséget az illetékes szakemberek felé,
- a veszélyeztetettség kialakulásának lehetőség szerinti megelőzését – prevenciót,
- a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekekkel való speciális foglalkozást, segítségadást, integrált nevelésüket,
- különös odafigyelést a gyermekjóléti gondozásban részesülő gyermekekre,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- a gyermekbántalmazás, agresszió megelőzését.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 67/A. §-a értelmében:

1. Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális törvény (1993. évi III. tv.) 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

2. Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az 1. pont a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Hátrányos helyzet:

- oka lehet az alacsony jövedelem, rossz lakáskörülmények, szülők alacsony iskolázottság- műveltségi szintje, egészségügyi okok,
- következménye a gyermek esélyegyenlőtlensége.
- segítségadás módja étkezési támogatás, óvodáztatási támogatás, jelzés a megfelelő szakembernek, szülővel közvetlen kapcsolattartás, tanácsadás lehet.

Veszélyeztetett gyermekek azok, akiknek:

- testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja, ill. akadályozza.

A veszélyeztetettség oka lehet:

- alacsony jövedelem,
- elhanyagoló nevelés, gondozás,
- bántalmazás,
- deviáns, erkölcstelen családi környezet.

A veszélyeztetettség következtében a gyermeknél is kialakulhat deviáns magatartás, viselkedés vagy kapcsolat zavar. Veszélyeztetett gyermek esetében szakember támogatását vesszük igénybe a folyamatos segítségnyújtáshoz.

12.2. A szociális hátrányú gyermekek nevelése, a hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociálisan hátrányban lévő gyermekek tekintetében a pedagógusok differenciált foglalkozás keretében csökkentik a hátrányból fakadó esetleges lemaradást, a gyermek fejlődési üteméhez igazodva.

Ennek keretében az alábbi tevékenységek zajlanak:

- az elégtelen családi körülmények között nevelkedő gyermekek integrált nevelése, elfogadtatása a közösséggel, helyes értékrend közvetítése az adott családnak, hatékony segítségnyújtás (szükség esetén szakszolgálat segítségével)
- a szülők társadalmi integrációját is segítenünk kell: óvodai ünnepek-, rendezvényeken részvétel, kirándulások, az óvodával kapcsolatos feladatokba való bevonás, szülői értekezletek, fogadóórák
- nevelőtestület együttműködése
- óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (anamnézis)
- kommunikációs nevelés

- érzelmi nevelés, szocializáció
- egészséges életmódra nevelés
- az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermekbántalmazás, agresszió megelőzése:

A gyermek jogainak érvényesítése elsősorban a család feladata. Az óvoda feladata a veszélyeztetettség megelőzése (szülőkkel való kapcsolattartás, segítségnyújtás, tanácsadás) a gyermekvédelmi intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés, a bántalmazás felismerése és a jelzési kötelezettség (rendőrség, gyámhatóság, gyermekvédelmi szakszolgálat).

13. Az etnikai rétegből kikerülő gyermekek felzárkóztató és fejlesztő feladatai

“A kisgyermekkel mindent elérhetünk személyes példa és tett által”

(Brunsztvik Teréz)

Óvodánkban nem kerül kidolgozásra egy etnikai kisebbségi nevelési program, mivel a helyi roma lakosok körében nem él a cigány nyelv, nem ápolják a roma kultúrát, így beszédük is magyar anyanyelven történik.

Azok a szociális problémák melyek, a szülők egy részénél életmódjukból, szokásaikból kialakulnak, sajnos igen erősen megjelennek gyermekeik magatartásában, kapcsolataik alakulásában.

Óvodáinkban igen fontosnak és kiemelt feladataink között is meghatározó tevékenységi rendszernek valljuk az etnikai családból bekerülő gyermekek óvodai nevelését. Ennél a rétegnél különösen sokat jelent a személyes példaadás, a családi háttérrel való pozitív kapcsolat kialakítása. A családi háttér ismeretében, törekszünk megismerni a gyermek szociális hátterét, lakáskörülményeit, szokásait. *Elsődleges feladat az egészséges életmódra nevelés.*

Célunk:

- A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a gyermekben alapozódnak meg azok az egészséges testi és kulturális magatartáskészségek, szokások, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek.
- A családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásoknak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében.
- Az életmódformálás egyik lényeges célja a *megelőzés* fontosságának felismertetése.

A gyermekek érdeklődése igen eltérő, ebből adódóan a feladataikat is eltérően közelítik meg, kommunikálás módjuk is eltérő, sőt különböző mértékben fogadják el azokat a szokásokat és viselkedési normákat, amelyek szerint élniük kell.

Óvodapedagógus feladata:

- Tudatosan a gyermeki háttér alapos ismeretében következetes feladatvégzés.
- Toleráns segítő magatartásmód kialakítása a családdal.
- Következetes bánásmód a megkövetelt és elfogadható magatartás érdekében.

A családi háttér ismeretében törekszünk megismerni, megérteni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait, melynek alapján fogalmazódnak meg a feladataink.

- testi szükséglet kielégítése
- derűs biztonságos környezet létrehozása
- a kötődés szükséglet kielégítése
- megerősítő, elfogadó magatartás tanúsítása
- értékek, élmények nyújtása

Helyi programunkban a gyermekek természetes cselekvéséből, érdeklődéséből indulunk ki, melynek alapján tervezzük és szervezzük a komplex foglalkozások rendszerét. A hátrányos helyzetű és etnikai rétegből érkező gyermekek fejlesztésénél is a négyes feladatrendszert alkalmazzuk, amelyen belül a felzárkóztató nevelési feladat kap ezen esetben nagyobb hangsúlyt.

Óvodapedagógus feladata:

- Legfontosabb a gyermek képességeinek, és készségeinek maximális ismerete.
- Észre kell venni minden gyermekben az egyéni értéket, amelyre alapozva kell kidolgozni a fejlesztendő területet.
- Kiemelt feladat az anyanyelvi nevelés fejlesztése a szép tiszta kulturált beszédstílus kialakításán keresztül.
- Értékközvetítés / magyar irodalom, zene, hagyományok, ünnepek /
- Érzelmi élet gazdagítása / élmények, mintakövetés, normalizáció /
- Értelmi képességek területén megmutatkozó hiányosságok, eltérések kiegyenlítése, részképességek fejlesztése.
- Munkajellegű tevékenységek által rendszerességre nevelés, sikerélmény biztosítása
- Tehetséggondozás
- Együttműködés a családdal
- Sokoldalú, harmonikus beszédfejlesztés, differenciált módszerekkel.

Feladataink középpontjában áll az *integrált* nevelés. Ez segíti a tolerancia fejlődését, a másság elfogadását, az egymáshoz való alkalmazkodást. A roma gyermekek felzárkóztatása, viselkedésük, identitástudatuk kialakulásának segítése a célunk.

Igyekszünk a családokkal a jó kapcsolat kialakítására. A számunkra rendszertelennek tűnő életmódjuk miatt biztos fogódzót adó, szilárd szokásrendszer kialakítására.

Szeretnénk, ha munkánk eredményeképp sikeres lenne a gyermekek iskolába való beilleszkedése, és mindenki saját képességeinek megfelelő teljesítményt tudna nyújtani az iskolai évek során.

14. Egészségfejlesztési program

14.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- A gyermekek egészséges életvitel-igényének megalapozása, testi fejlődésük elősegítése, az eltérő fejlettségi ütem és az egyéni képességek figyelembevételével az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.
- Az egészséges életmód, életvitel megalapozása egészséges életstílusok, életmodellek megismertetése, közvetítése által.

Főbb feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, komfortérzésének kielégítése,
- *(étkezés, testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözködés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés, a pihenés feltételeinek, biztosítása)*
- *önkiszolgálás területén felmerülő hiányosságok megszüntetése, felzárkóztatása*
- *a magas cukortartalmú ételek és italok, magas só- és zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése; a zöldségek, gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése*
 - mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése,
 - a gyermekek egészségének, védelme, edzettségének növelése,
 - az egészséges életvitel szokásainak megalapozás, a baleset megelőzése,
 - környezet, eszközrendszer, a biztonságos környezet megteremtése,
 - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

Gondozás, testi-lelki szükséglet kielégítése elemi feladatunk, hiszen a jó közérzet alapfeltétele a gyermek mindennemű tevékenységének.

E területek az egészségmegővés alapjai, amit tudatosítunk nevelésünk során. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat. Mivel minden gyermek máshol tart a fejlődésterületén, erről szülői kérdőíven tájékozódunk, anamnézist veszünk fel, s erre építjük a segítségnyújtás módját, mélységét. A gyermekek fejlődését évente diagnosztizáljuk.

A gondozási feladatok intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb

gyermekeknél és a beszoktatás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül, a kapcsolatépítés egyik lehetősége.

A gyermekek gondozásában a dajka segítségét vesszük igénybe, aki az ideje nagy részét a gyermekcsoportban tölti.

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a táplálkozás. A folyamatosság bevezetésével lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezésnek, kiküszöböljük a várakozási időt. A főzőkonyhával a változatos étrend érdekében folyamatosan konzultálunk. A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A konyha biztosítja a gyümölcs mindennapos fogyasztását.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk. Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, nyugalom, kényelmes ruházat. Gyermekeink pizsamában alszanak, melyet a szülők hoznak az óvodába. A szülők gondoskodnak az ágynemű, a lepedő beszerzéséről és tisztán tartásáról. A gyermekek alvásigényét figyelembe vesszük, a nem alvók részére - amennyiben szükséges - a csoportszobában csendes tevékenységet biztosítunk.

14.2. Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladat, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladat.

14.3. Egészségvédelem, edzettség

E feladatok közé soroljuk: a baleset megelőzését, higiénés szabályok betartatását, fertőző betegségek, egyéb rendellenességek megelőzését, a váratlan helyzetekre való felkészülést és pszicho-higiénés egészségvédelmet.

Edzettség: erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése

- a feladatok fokozatos nehezítése,
- folyamatos levegőcsere, szabad levegőn való tartózkodás,
- nyári pancsolási, napozási lehetőség biztosítása,
- tornaszerek változatos biztosítása,
- tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások, egyéb mozgásos tevékenységek megszervezése,
- udvari mozgásos játékok biztosítása.

- részvétel a Szecsői Futónapon.

A baleset megelőzés elvei:

- ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata,
- gyakori felülvizsgálatok, javítás,
- állandó felügyelet,
- a talaj, közlekedő utak tisztántartása,
- nagyméretű eszközök rögzítése,
- ruházat ellenőrzése,
- baleset megelőzés szabályainak betartása,
- eszközök idényjellegű használata.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata, / főleg lányoknál /
- folyékony szappannal való kézmosás,
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után,
- saját fésű és fogmosó felszerelés használata,
- megfelelő orrfúvási technika elsajátíttatása,
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására,
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása,
- megfelelő mennyiségű ivóvíz rendszeres biztosítása,
- a textíliák szükség szerinti cseréje.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése:

- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés
- egyéni tisztálkodási eszközök biztosítása,
- a szülők értesítése.

Pszicho-higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra. Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszegyenítéstől (pl.: bepisilés),
- megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást (alvásidőben, WC használatakor),
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben,
- nem terheljük túl gyermekeinket,
- meghallgatjuk a problémákat,
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot,
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet dolgozunk ki.

Boldogságóra

A Jobb Veled a Világ Alapítvány által működtetett Boldogság Intézet nyílt pályázatot hirdetett a magyarországi és határon túli nevelési-oktatási intézmények számára „Boldog óvoda” cím elnyerésére. Az Alapítvány 2014-ben indította el Boldogságóra programját, melynek fővédnöke Prof. Dr. Bagdy Emőke.

2017 júniusában a Tápiószecsői Pöttöm Óvoda és tagintézményei csatlakoztak a felhíváshoz. A megadott pályázati munkákat benyújtottuk és 2017. október 5-én megtörténik a Boldog óvoda cím átvétele.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játékaik, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

(Prof. Dr. Bagdy Emőke)

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A boldogságóra program megjelenik a munkatervben a felelősök meghatározásával. Az óvodapedagógusok gondoskodnak a megfelelő ütemezésről és a boldogságóra megtartásáról az oktató csomag segítségével, melyet a naplóban is rögzítenek.

14.4. Egészséges életmód szokásainak megalapozása

Területei:

- Testápolás (az esztétikus megjelenés alapjai)
- Egészséges táplálkozás, kulturált étkezés, terítés (otthon, vendégségben)
- Szabadidő egészséges eltöltése (mozgás, kirándulás, séta)

A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

14.4.1. Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása

Az egészséges életmód alakításának színterei:

- csoportszobák,
- mellékhelyiségek,
- udvar

A csoportszoba berendezését körültekintően válogatjuk meg. A bútorok megfelelnek a gyermekek méreteinek. Színharmóniát igyekszünk teremteni a dekorációban. Lehetőség szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat (virágpor por, madártoll). A balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el a csoportszobában. Sötétítőfüggönnyel, napvédővel védjük gyermekeinket a tűző nap káros hatásaitól.

Mellékhelyiségek

A mosdóban figyelünk a padló csúszásmentességére. Folyamatosan fertőtlenítjük a WC-t, mosdót, a gyermekek eszközeit. A WC-ket az intimitás érdekében függönyökkel, válaszfallal választjuk el.

A tisztítószereket biztonságos, zárt helyen tároljuk.

Öltöző

A gyermekek jele, neve jól láthatóan, esztétikusan van elhelyezve az öltözőszekrényen.

Udvar

Eszközeink többsége sajnos nem felel meg az európai uniós normáknak, ezért folyamatosan ápoljuk, szükség szerint javítjuk azokat. Az udvaron mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet.

A homokozót szükség szerint felújítjuk, lehetőség szerint a homokot kétfévente cseréljük. Tavasztól-őszig a dajkák kétnaponta felássák, locsolják.

Az udvar területei: betonos és füves, árnyékos és napos részek.

A gyermekek bőrét napozókrémmel védjük, a szülők figyelmét felhívjuk a megfelelő ruházat biztosítására.

A kerti munka eszközei gyermekméretűek, külön zárható helyen vannak elhelyezve.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén:

- a szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel való kapcsolatalakítás éves rendjének megbeszélése,
- fogászati szűrővizsgálatok, felvilágosító foglalkozások megszervezése,
- a Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolat megszervezése,
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi, balesetveszélyességének ellenőrzése, - a hibák elhárítása,
- az étkezés higiéniájának, minőségének ellenőrzése,
- a fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele.

Sikerkritérium:

- A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Elsajátították a helyes orrfújás technikáját.
- Önállóan használják a WC-t.
- A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- El tudják dönteni, mennyi ételt, italt kérnek
- Önállóan töltenek maguknak vizet.
- Kulturáltan késsel, villával étkeznek.
- Önállóan vetkőznek, öltöznek, megigazítják ruhájukat.
- Bekötik cipőjüket, megkötik a sálát, sapkát.
- Ruhájukat összehajtva, a kijelölt helyre rakják.
- Környezetükben rendet raknak.
- Ismerik a baleset megelőzés szabályait.
- Csendes pihenő alatt nyugodtan fekszenek, vagy alszanak.

15. Kapcsolattartás és együttműködés

15.1. Az óvoda belső kapcsolatai

Célunk, hogy a gyermekek óvodánk dolgozóiban társra, támaszra találjanak.

Fontos a kölcsönös bizalom és az egymás iránti tisztelet és elfogadás.

15.1.1. Óvodapedagógus - óvodapedagógus

Az éves nevelési tervet az óvodapedagógusok készítik el. A kétheti tervet egymás munkájára építve a délelőtti óvodapedagógus tervezi meg. Szükség szerint megbeszéljük az aktuális nevelési feladatokat, kikérjük egymás véleményét, segítjük egymás munkáját. Fontos, hogy minden óvodapedagógus hasonló nevelési és módszertani elveket valljon.

15.1.2. Óvodapedagógus - dajka

Szakképzett dajkáink a mi pedagógiai segítő társaink. Ők is nevelnek, tehát nekik is tudniuk kell, hogy milyen elvek és elképzelések alapján nevelünk. Ismerik a pedagógiai programunkat, tisztában vannak nevelési elképzeléseinkkel, céljainkkal.

15.1.3. Óvodapedagógus - gyermek

Az óvodapedagógus kulcsfontosságú szereplő a nevelési folyamatban. Modell szerepet tölt be, hiszen a gyermekek utánozzák és azonosulnak személyiségével.

Igyekszünk a gyermekeknek minél több bizalmat adni, szabadságot, beleszólási jogot biztosítani, ezzel is önállóságra nevelve őket. Arra készítjük a gyerekeket, hogy az előttük álló feladatokat, problémákat próbálják egyedül megoldani és csak akkor és annyit segítünk, amennyi szükséges.

15.1.4. Dajka - gyermek

Fontosnak tartjuk, hogy a dajka-gyermek kapcsolatot is pozitív attitűd jellemezze. A dajkák lehetőség szerint egész nap a csoporttal vannak. A gondozási feladatokon kívül együtt játszanak, tevékenykednek a gyerekekkel, akik bármikor segítséget kérhetnek tőlük.

15.2. Az óvoda külső kapcsolatai

Célunk:

- Törekedni a szülőkkel, intézményekkel, fenntartóval, a nevelőmunkát segítő szakemberekkel való kapcsolattartásban a rendszerességre, naprakészségre és a pontos információ cserére.
- A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában törekedni a nyitottságra, kezdeményezőkézségre, a partnerközpontú működés elősegítése érdekében a partnereink elégedettségének elnyerésére.

Kapcsolatrendszer

A tagóvodák között továbbképzések, nevelőtestületi értekezletek, előadások, team munkák, szakmai munkaközösségek, érdeklődéstől függően kölcsönös látogatások formájában valósul meg.

Településünk intézményeivel folyamatos, hagyománytartó kapcsolatra törekszünk (család, fenntartó, iskolák, közművelődési intézmények, egészségügyi intézmények, gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, *egyház*).

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás formáival és módszereivel alkalmazkodunk a különböző feladatokhoz és szükségletekhez.

Az óvoda eredményes nevelő munkájához elengedhetetlen feltétel a családdal, a fenntartóval, más oktatási, kulturális és egyéb intézményekkel való szoros kapcsolat és együttműködés.

15.2.1. Kapcsolat a családdal

A nevelés elsődlegesen a család feladata és kötelessége, az óvodák ebben kiegészítő szerepet töltenek be. Az óvoda a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. Az együttműködés során figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait.

A gyermekek személyiségének fejlődéséhez fontos a családdal való szoros, egyenrangú, partneri, bizalmi kapcsolat kiépítése. A szülők többsége egyre kevesebb időt fordít gyermekére, a nevelést, fejlesztést teljes egészében az óvoda feladatának tekinti.

A családokból óvoda kezdéskor egyre több hátrányos helyzetű, elhanyagolt, elmaradt szociális fejlettségi szintű gyermek érkezik. Feladatunk, hogy nyitottsággal, tájékoztatással, segítségadással ezen változtassunk. Az együttműködés változatos formái ehhez lehetőséget biztosítanak. A családlátogatások, a beszoktatás, a szülői értekezletek és a mindennapi beszélgetések segítik a szorosabb kapcsolat kialakítását. A szülők részére minden évben minimum kétszer szülői értekezletet tartunk. Az első alkalommal ismertetjük a Házi rendet, a Pedagógiai Programot, csoport szokásrendszerének kialakítását és megválasztjuk a Szülői Szervezet tagjait.

Intézményünkben a szülőkkel közösen létesített két óvodai alapítvány működik:

1. HIPP - HOPP Alapítvány
2. PÖTTÖM OVI Alapítvány

Célunk, feladatunk:

- Az intézményben folyó nevelőmunkáról a rendszeres információáramlás biztosítása a megfelelő személyek és intézmények között.
- Az együttműködéshez jó partneri kapcsolat kialakítása, az igények és elvárások feltekérpezésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedni a családok életmódjának megismerésére.
- Példamutató, helyes értékrend kialakításával segítségnyújtás a nevelési gondok megoldásában.
- Szoros partneri kapcsolattartás, a szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek óvodában végzett tevékenységéről.
- Segítőkészség fokozása, érzelmileg elfogadó, megértő, türelmes partneri szerep vállalása.
- Nyitottság – felébreszteni a szülők érdeklődését az óvodai élet iránt, saját gyermekén keresztül.
- Előítéletektől mentes közeledés minden családhoz, a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása.
- A segítő kapcsolat előfeltétele, hogy a szülő bízhatson az óvodapedagógusok diszkreciójában, titoktartásában.
- Alkalom biztosítása, hogy a szülő megtehesse észrevételeit az óvodai élettel kapcsolatban.
- Közös gondolkodás, véleménycsere.
- A programunkban megfogalmazott és a családok által képviselt értékek, normák közelítése.
- A befogadó nevelésnek, a családok számára is érzékelhetővé tétele, megvalósítása úgy is, mint a multikulturális nevelés, a szükségletalapú nevelés, az egyéni differenciálás, mely a gyermek egyéni képességeinek, készségeinek kibontását jelenti.
- A családok figyelmének ráirányítása arra, hogy a gyermek szabadon fejlesztheti képességeit, választhat, dönthet tevékenységformát.
- A családok szemléletének formálása abban a tekintetben, hogy az iskolára felkészítés, illetve az iskolai beilleszkedés elősegítése az óvodában 3, 4 éves nevelési folyamat eredménye, mely során az óvoda közvetetten segíti azt, és kiegészíti a családi nevelést.

A kapcsolattartás formái:

- A családok igénye szerint megvalósuló családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, az esetlegesen felmerülő gondok, problémák megoldása érdekében.
- Naponkénti párbeszéd célja a folyamatos kapcsolattartás, információnyújtás.
- Fogadó órák tartása – célszerű igény szerint, időpont egyeztetés után, személyre szabottan lebonyolítani, ahol lehetőség nyílik a bizalmas információk cseréjére.
- Szülői értekezlet tartása – az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok megbeszélésére alkalmas, a pedagógiai munkát segítő szakemberek tájékoztatója a szülők felé.
- Közös programok szervezése – alkalmas a családok és az óvoda kapcsolatának erősítésére, elmélyítésére, valamint egymás szokásainak, értékrendjének megismerésére, nevelési elvek közelítésére.
- Nyílt napok – a szülőknek lehetőséget biztosítani a napi életbe való betekintésre, mely során a szülők képet kaphatnak a gyermekük viselkedéséről, teljesítményéről.

15.2.2. Kapcsolat a fenntartóval

A szakmai önállóság megtartása mellett a fenntartó meghatározza és hatékonyan irányítja és koordinálja az intézmény munkáját. Az intézménnyel együtt megteremti az óvodai nevelés feltételrendszerét.

A nevelés feltételeinek biztosítása a fenntartó feladata. Feladatunk az intézményvezető irányításával a folyamatos tájékozódás és tájékoztatás a fenntartó felé. A jó kapcsolat biztosítása érdekében meghívjuk a fenntartó képviselőit az óvoda által szervezett műsorokra, ünnepekre, hagyományos rendezvényeinkre, és mi is részt veszünk a települési rendezvényeken.

15.2.3. Óvoda – Iskola kapcsolata

Célunk:

- Óvodánk és az iskola kapcsolatában kölcsönös nyitottság érvényesüljön.
- Együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.

Az óvoda-iskola zavartalan átmenete érdekében jó kapcsolatot alakítottunk ki az iskolával, személyes kapcsolatot ápolunk a tanítókkal. Fontosnak tartjuk a szoros együttműködést, az óvoda és az iskola egymásra épülését. Szervezünk közös továbbképzéseket, beszélgetéseket, szülői értekezleteket.

Lehetőséget adunk a tanító néniknek, hogy ismerkedhessenek a leendő elsősökkel, valamint az évnytön közösen veszünk részt. Később is figyelemmel kísérhetjük volt óvodásaink fejlődését az iskolai nyílt napok alkalmával.

Az iskolával kialakított jó kapcsolatunkat továbbra is szeretnénk megőrizni, hogy az óvoda befejezése és az iskolakezdés egy folyamat legyen a gyermekek számára.

15.2.4. Óvoda – Kulturális intézmények kapcsolata

Célunk:

A különböző kulturális intézmények (könyvtár, művelődési ház, Családi Fészek Múzeum) sajátos lehetőségeinek tudatos felhasználása a nevelőmunkánkban.

A Kós Károly Művelődési Központ és Könyvtár által szervezett előadásokon (mozi, bábelőadás, meseszínház) évente néhány alkalommal veszünk részt, de számos más eseményt is meglátogathatnak a gyermekek szüleikkel is. Hagyománnyá vált, hogy óvodásaink részt vesznek *településünk különböző eseményein*: a Szüreti felvonuláson, Mindenki Karácsonyán, Ürgés fesztivál rendezvény sorozaton. *Ezek a programok alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek megismerkedjenek a helyi hagyományokkal és erősítik bennük a közösséghez tartozás élményét is.*

Óvodánk Csíkcsicsó (Erdély, Románia) település óvodájával kapcsolatépítésre törekszik és lehetőség szerint a jövőben szakmai kapcsolatot tart fenn.

15.2.5. Óvoda – Egészségügyi szolgálat kapcsolata

A gyermekorvossal, fogorvossal és védőnővel szeretnénk még szorosabb kapcsolatot kialakítani a gyermekek egészségének megőrzése, védelme és fenntartása érdekében.

15.2.6. Óvoda – Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat kapcsolata

Célunk:

A szociálisan hátrányos helyzetű, illetve a rendezetlen családi körülmények miatt veszélyeztetett gyermekek helyzetének javítása. Az óvodapedagógus feladata felderíteni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat és megfelelő pedagógiai eszközöket használva megelőzni ezek káros hatásait.

A vezető az óvodatitkárral a nevelési év elején felméréseket készítenek és nyilvántartásba veszik a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, felveszi a kapcsolatot és együttműködik az illetékes szakemberekkel a gyermekek helyzetének a megoldásában.

A Gyermekjóléti szolgálattal folyamatos szakmaközi kapcsolatban állunk, a jelzőrendszer működése egyre hatékonyabb intézményeink között.

15.2.7. Óvoda – Egyházak kapcsolata

Az egyházzal is jó a kapcsolatunk, a hitoktatásokhoz helyet és időt biztosítunk.

15.2.8. Óvoda – Szakszolgálatok kapcsolata

Célunk:

Hatékony, összehangolt együttműködés lehetőségének megteremtése a fejlesztőpedagógiai, logopédusi, szakértői bizottsági segítséget igénylő gyermekek érdekében. Az esetleges problémák időben történő feltárása céljából óvodai szűrővizsgálatokat végeznek a szakszolgálat munkatársai. Ebben a kapcsolatban az óvoda feladata a szűrővizsgálatokban való részvétel és a tájékoztatásnyújtás.